

INTENSIIVNE TEE SUHTLEMISTREENERIKS

Lõppeval aastal tegelesime SELFis muuhulgas teemanti lihvimisega ehk üritasime anda uut läiget oma koolitajate-suhtlemistreenerite väljaõppekursusele. Õppisime täiendavalt kaasaegseid arengukäsitlusi ja sotsiaalkonstruktivismi põhimõtteid, küsisime tagasisidet meie Erakooli lõpetanud ja lõpetavatelt suhtlemistreeneritelt, klientidelt, välismaistelt kolleegidelt. Tulemusena uuendasime põhjalikult senist programmi, et algaval aastal üks intensiivsem väljaõpe läbi viia. Üritame jätta alles kogu hea vanast ja lisada teadlikult ja kindlakäeliselt veel uut ja paremat.

Vajadusest väljaõpet muuta

- Turg on muutunud. Järjest rohkem osatakse väärtustada inimeste tervikliku arengu toetamist, hoiakute kujundamist. Tellitakse mitte teadmiste andmist ja oskuste harjutamist vaid kompetentside ja väärtuste arendamist.
- Suhtlemistreening on muutunud. SELF viis lõppeval aastal läbi miniuuringu selle kohta, mis on selfkoolitus. Eesti Suhtlemistreenerite Ühing küsitles liikmeid, et teada saada, millist koolitust nad pakuvad. Teema oli arutlusel ka ESÜ suveseminaril. Ilmselgeks sai, et nõ klassikalist videotagasisidega treeningut on rikastatud mõjutustega teistest koolitussuundadest, grupipsühhoteraapiast jm.
- Treenerid on arenenud. Peaaegu kõik üle 5-aastase staažiga professionaalsed suhtlemistreenerid on õppinud või õpivad lisaks mõnda isiksuse arendamise või psühhoteraapia suunda. Ennast ei määratleta teadmiste edastajatena ega oskuste treenijatena vaid arendajatena ning konsultantidena.
- Õppimist on edasi uuritud. On uusi olulisi teadmisi aju funktsioneerimise kohta, inimeste vastastikuse mõju kohta õppeprotsessis, emotsionaalse intelligentsuse ja loovuse kohta.

Mida me siis nüüd teadlikult teisiti teeme

Esmalt siiski sellest, mida nõ klassikalisest suhtlemistreeningust kindlalt alles hoida tahame:

- Koolitamisel on keskne õpiprotsess, mida saab ja tuleb toetada grupiprotsessi ja inimeste isiksusliku arengu teadliku juhtimisega.
- Oskuste õpetamiseks on vajalik korduvalt sarnastes olukordades tegutseda ja tehtut analüüsida.
- Arendamisel on oluline konkreetne tagasiside. Videotehnika aitab hoida tagasiside fookust ja selgust (hinnanguvabadust).

Psühhodraama filosoofiast ja arengukäsitlusest oleme eeltoodule lisanud:

- Spontaansuse arendamise olulisuse. Kaasaegses muutuvmas maailmas on eriti oluline õpetada inimesi leidma uusi olukorrale sobivaid käitumisviise (mitte mehaaniliselt kordama õpitud oskusi).
- Soojenduse mitmetasandilisema mõistmise. Grupiviisilisel arendamisel pole oluline mitte üksnes „jää lõhkumine” õppijate vahelt vaid ka igapäevase häälestamine teemale, kaaslastele ja eneses toimuvale. Soojendamine pole oluline mitte üksnes kursuse algul vaid ka iga teema ja kestvama tegevuse eel.
- Situatsioonide hoolikama konstrueerimise. Oskuste õpetamine on mõjusam, kui harjutamiseks ei kasutata lihtsustatud näidisolukordi vaid lähtutakse konkreetsetest õppijate jaoks väljakutsuvatest situatsioonidest, millele harjutaja leiab enda jaoks olulisi nüansse tegevuspaika kujundades, teisi osalisi instrueerides jne.
- Pöördrollide teadlikum kasutamine. Inimesed õpivad olulisi asju ka teiste mõistmise kaudu, mida suurendab nõ „vastase” rolli sisse elamine ja selle esitamine ning sellest rollist kogetu analüüsimine.
- Vastupanu ja arengutakistuste tegevuslikum käsitlemine (spetsiaalsete praktiliste harjutuste kasutamine õpivalmiduse suurendamiseks konfliktifaasis ja videoharjutuse eel).
- Jagamise tähtsustamine. Oluline pole mitte üksnes tagasiside kaaslaste sooritusele vaid ka oma kogemuste (sh õnnestumiste) jagamine, emotsionaalse resonantsi tekitamine.
- Psühhodramaatilise rollikäsitluse ehk teadmise rollide kujunemise astmetest ning põhimõtetest, mis aitab erinevalt üles ehitada rollitreeninguid arvestades õppijate algtaaset.
- Sotsiomeetria põhitõed (kohtumiste ja telesuhete kujundamise olulisus, omavaheliste valikute avalikustamise ja arendamise võtted). Sotsiomeetria ja psühhodraama uuemate käsitluste alusel oleme üle vaadanud ning täiendanud ka kontakti mudelit (mis klassikalises suhtlemistreeningus põhines pigem tollastel mittesõnalise käitumise uuringutel).

Efektiivsustreeningust oleme kasutusele võtnud

- Võitja-võitja lähenemise ehk veendumise selles, et suhtlemissituatsioonide tulemuslikkuse hindamisel tuleb arvestada ka prognoositavat pikemaajalist tulemust (nt suhete jätkusuutlikkust) ehk et kiire kasu lõikamine vastase eksitamise tulemusena ei ole reeglina perspektiivis kohane.
- Mitmed praktiliste harjutuste liigid lisaks suhtlemistreeningu tavapärasele rollimängudele ja eneseanalüüsiharjutustele.

Samuti oleme süstemaatilisemalt üle vaadanud ja läbi arutanud kaasaegseid sotsiaalpsühholoogilisi uuringuid õppimisest ja õpetamisest, et mitte kalduda primitiivpsühholoogismi (kui koolitaja teeb nii, siis mõjub see koolitatavale naa) ning pooltõdede serveerimist absoluutse tõena.

Praktiliselt tähendab eelöeldu seda, et

- Me valime seekordse grupi erilise hoolega ja eeldame igähelt koolitamiskogemust. Vastuvõtuintervjuud lähtuvad koolitaja kompetentsimudelist, välja jäävad need, kes mõnda koolitamisel olulist protsessi üldse ei tunne või ei oska enesekohaselt kirjeldada.
- Esimese korra põhikoolitajad osalevad kogu koolitusprotsessi käigus, et osalejate arengut paremini juhtida ja tagasisidet saada ning anda.
- Osa koolitajate jaoks olulistest temadest valmistavad juhendajate toel ette õppijad ise ning arendavad nende osas kaaslasti ehk et senisest täpsemalt valime nõ praktikumipäevade teemad.
- Mitmed koolitamisega seostuvad teemad (nt koolituse müük, tulemuslikkuse hindamine jmt) valmistatakse ette väikestes gruppides läbi viidud uuringuna. See grupiprotsessi puutuv uuendus toetab loodetavasti ühisloome kasutamise harjumust. Ehk me loodame, et senisest rohkem hakatakse tekitama ja väärtustama ühiseid andmebaase olulistest uurimistulemustest, hästitoimivatest harjutustest, sobivatest koolituskohtadest jmt.
- Mõned sessioonid on planeeritud intensiivsemalt isiksust kasvatavatena.

Keda me ootame

Grupi tuumik on juba paigas ja me ootame liituma neid koolitamisega tegelenud inimesi, kes - arvavad, et järgmine aasta võiks olla nende jaoks tõsine arenguaasta

- kellele vana hea õpetaja- või teemakeskne õpetamine ei meeldi (kes tahavad olla õppijakesksema)
- kes usuvad, et koosõppimine toob üksiõppimisega võrreldes olulist lisakasu
- kes näevad õppimist isiksusekeskse protsessina (vastandina anonüümsele massiprotsessile)
- kes teavad, et paremaks õpetajaks saamine käib enese isiksuse arendamise kaudu
- kes arvavad, et hea koolituse tulemusena kasvab osalenute võime kohasemalt reageerida ja eesmärgipärasemalt tegutseda (mitte valmistõdesid korrata)
- kes usuvad, et inimesed on enamasti targad ja oskajad ning et igal koolitusel peab sündima midagi uut.